

Світ побачили дві книги та фотоальбом

Іван ПАВЛІВ

Ця стаття в дещо меншому розмірі планувалася ще тижні три тому. Але на неї, як і на низку інших матеріалів, бракувало місця й вона відкладалася, доповнювалася, скорочувалася... Нарешті, сподіваюсь, у цьому 12-сторічковому випуску для неї знайдеться місце.

Участь у відкритті та нагородженні переможців Першого міського відкритого турніру з шахов, який відбувся 28 листопада в Острозі, брав голова Рівненської обласної організації Національної спілки журналістів України Дмитро Тарасюк. Під час свого виступу на відкритті змагань він подарував мені як одному з авторів нову книгу «Рядові неоголошені війни» зі серії «Золоті імена Рівненщини». Там вміщена моя стаття «... Яким чудовим хлопцем він був», опублікована в газеті «Замкова гора» № 30 від 23 липня ц. р. про загиблого уродженця Острога Владислава Рильського.

Крім цієї статті, у новій книзі вміщені публікації Катерини Кравчук («Дмитро Мельничук: «Скоро ми знову будемо потрібні нашій країні»), Ольги Філіної («Під ворожим вогнем рятувала поранених»), які свого часу були надруковані в газеті «Життя і Слово» та публікація Галини Максимчук «Відав побратимів з оточення під Іловайськом», що побачила світ на сайті «Район.Острого».

Наприкінці 340-сторікової книги вміщені світлини 112 загиблих на сході України мешканців нашої області. Серед них є й хлопці з нашої Острозької територіальної громади: Владислав Рильський, Сергій Гулюк, Петро Драчук, Віктор Защик, Олександр Кравченко, Іван Стрикун, Віталій Тишукун. Нагадаю, що на початку кожної сесії Острозької міської ради їх світлини демонструють на великому екрані під час ушанування загиблих захисників України. Вічна їм пам'ять! Слава Україні! Слава Героям! Смерть ворогам!

Книгу «Рядові неоголошені війни» подарував для Острозької міської бібліотеки для дітей. Там охочі можуть із нею ознайомитися. Один із екземплярів Дмитро Тарасюк передав для родини Владислава Рильського.

Десь тижні три тому старший науковий працівник відділу Музею книги та друкарства Державного історико-культурного заповідника Острога (ДІКЗО) Анатолій Хеленюк подарував редакції «Замкової гори» гарний фотоальбом «Ostrog». Він виданий за кошти Острозької міської громади за програмою участі в Громадському бюджеті-2020. До нового видання входять світлини, зроблені випускниками 5-го класу школи імені Єлізи Ожешко, який вони підготували для свого класного керівника й підписали 15 червня 1934 р. Як зазначено у вступі до видання, альбом демонструє міський простір і пам'ятки міста й околиць у першій половині ХХ ст. Альбом свого часу передала в фонди ДІКЗО жителя міста Острога, учителька музики та історії Острозької ЗОШ І – ІІІ ступенів, нині покійна Глізер Валентина Львівна. Цікаві історичні світлини дбайливо зберігаються в колекції ДІКЗО. Анатолій Хеленюк підготував проєкт його перевидання, за нього віддали свої голоси острожане, він був серед переможців. Й ось недав-

но видання прибуло до Музею книги та друкарства. Наскільки я знаю, нове видання дарують почесним гостям, переможцям творчих конкурсів, зацікавленим в історії Острога мешканцям та гостям міста.

Під час відкриття меморіальної дошки Миколі Середі в Мощаниці (дня № 50 від 10 грудня ц. р.) потішавець, наш колега, історик та краснавець Микола Рущийкий розповів, що у видавництві «Овід» вийшла у світ його нова книжка «Вертеп смерті: розп'яте село». Це документальна пригодницька історична повість, у якій описано трагічні для українського народу тридцять років на радянській Україні. Примусова колективізація, репресії, депортації населення і голодомор, організовані московсько-комуністичним режимом, нищать українське селянство, яке чинить у 1930 році опір владі у формі так званих «вольюк», а подекуди навіть збройний.

У північних селах Славуцького району у лісах біля Великого і Малого Правутинів повстанський загін нараховував п'ясотні людей. В Антонінському районі тодішньої Шепетівської округи громадяни колгоспи та радянські установи, убиваючи активістів колгоспного руху, повстанський загін чисельністю у дві сотні бойовиків.

Події, описані автором, розгортаються у нинішніх Славуцькому, Ізяславському, Шепетівському, Полонському, Білогірському та інших північних районах нинішньої Хмельницької області, які на той час були прикордонними районами Вінницької області. Розповідь про комуністичні жахи написана на основі документів, переважно звітів місцевих партійних керівників і начальників ОДПУ та міліції, які збережені в головному державному архіві СБУ, Хмельницькому і Вінницькому обласних державних архівах та архівах Російської Федерації.

Другою основною сюжетною канвою нової книги, написаної на спогадах старожилів, є пригоди в цих краях розбіяка, уродженця села Комарівка Славуцького району Антона Савчука-«Гоцька». Бідність і життя серед контрабандистів вивело молодого енергійного парубка на кримінальну дорогу. Оточивши себе згодом кількома колишніми повстанцями, він також перейшов на боротьбу з радянською владою.

Переважна більшість героїв повісті, зокрема керівники партійних та каральних органів, як і багатьох селян, нащадки яких розповідали автору про ці події, – реальні особи, і їм прізвиська не змінені. Розповіді письменника підтверджують фотографії тих часів, які зафіксували злочини радянської влади.

Придбати нову книгу Миколи Рущийкого можна через редакцію «Замкової гори» чи безпосередньо у автора. Вона вартує 250 гривень.